
TRUMP'IN EKİBİNDEN: GÜLEN'İN İADESİ İÇİN HUKUKİ SÜREÇ BEKLENİR; ABD IRAK VE SURİYE'DEKİ KÜRTLERDEN VAZGEÇMEZ

-

06.12.2016

T24, 05 Aralık 2016

Roma'da her yıl düzenlenen Akdeniz Diyalogları toplantısına ABD'nin yeni başkanı Donald Trump yönetiminin Ortadoğu politikasını anlatması için davet edilen Mary Beth Long, Suriye ve Irak'taki gelişmelerle ilgili olarak "Erdoğan'ı endişelendiren asıl meselesinin Suriyeli Kürtler olduğunu biliyoruz. Belki yaklaşımda nüanslar olabilir ama ABDnin IŞİDle mücadelede ne Iraktaki ne de Suriyedeki Kürtlerden feragat edebileceğini sanıyorum. ABDnin Kürtlerin temsil ettiği tampon bölgeden vazgeçebileceğini sanmıyorum" dedi. Darbe girişiminin planlayıcısı olmakla suçlanan Fethullah Gülen'in iadesine de değinen Long, "İade meselesi hukuki bir konu biliyorsunuz. Hukuki süreç kendi içinde işleyecektir. Ben Trump yönetiminin bu geçiş döneminde hukuki süreci hızlandırmak için düğmeye basacağını sanmıyorum. Daha ziyade Türkiye'nin iade için gerekli delillerin ve sağlam bir dosyanın sunulup sunulmadığına bakacaktır. Ama onun ötesinde hukuki sürecin kendi mecrasında işlemesi beklenecektir" diye konuştu.

Long hangi görevlerde çalıştı?

Long aslında Trumpı reddeden Cumhuriyetçi müesses nizamın kalbinden çıkma bir isim. Yıllarca CIAin operasyonlar bölümünde görev yapmış. Oğul Bush döneminde hem Rumsfeld hem de Gatesin savunma bakanlıkları sırasında yardımcılıklarını yaparak Pentagon'da kritik bir koltukta oturmuş. 2012'de Mitt Romney'nin kampanyasını yürütmüş. Trumpın kampanyasına da son aylarda katılmış. Sadece ismi dışişleri bakan adayı olarak adı geçen Romney'le değil Trumpın ulusal güvenlik danışmanı atadığı General Michael Flynn ile de yakın çalışmış. Henüz yeni yönetimde resmi bir görevi yok ancak Amerikan basını kendisine teklif gittiğini yazdı.

Mary Beth Long'un Hürriyet'ten Cansu Çamlıbel'e verdiği söyleşi şöyle:

"Türkiye darılmasın ama Trump önce acil krizlere odaklanacak"

- Ocak ayında başkanlık koltuğuna oturacak olan Donald Trumptan herkesin farklı beklentileri var. Obama yönetiminin son döneminde aradığını bulamayan AK Parti hükümeti de Trump dönemine yüksek beklentilerle hazırlanıyor. Ancak devlet işlerinde son derece deneyimsiz bir başkan ve yine deneyimsiz isimlerin çoğunlukta olduğu bir ekibi var. Trump buna rağmen hızlı bir biçimde icraata geçebilir mi?

Trumpın başkanlığı kazanmasından bu yana yaşanan belirsizlik ve hangi konuda gerçekten ne düşündüğünü bilememe hali herkes için belli bir süre devam edecek. Bu müttefiklerimiz için de bir belirsizlik demek elbette. Ama bu, yönetimin bir partiden diğerine devredildiği dönemlerde olağan bir durum. Hem sizin de belirttiğiniz gibi deneyimsiz bir ekibin işbaşına geçmesinden bahsediyoruz, dolayısıyla da geçiş süreci alışılmışın dışında cereyan edecektir. Tabii böyle bir dönemde ABDnin düşmanlarının bizi test etme ihtimali de yüksektir. Geçiş dönemde Kuzey Kore ile bir krizi neredeyse garanti görüyorum, keza İranla krizleri garanti görüyorum. Çinle dahi yaşanabilir. Bu nedenle de Trumpın ekibi ilk dönemde bütün enerjisini bu günlük krizleri aşmak için kullanacaktır. Böyle bir ortamda genel olarak yolunda olan Avrupa ile ilişkiler mesela hayli geri plana düşecektir. Müttefiklerimiz sabırlı olmalı ve darılmamalı, özellikle de Türkiye!

- Trump açısından Türkiyenin acil müdahale bekleyen konuları yok mu?

Herkes Türkiyenin Ortadoğu, Avrupa ve dünya açısından bir kesişme noktasındaki değerli bir oyuncu olduğunu biliyor. Türkiye bir süredir günümüz diplomasisi çerçevesinde bu rolünü yeniden tanımlıyor. Suriyede daha önce hiç olmadığı kadar müdahil. İsrail ve Rusya ile arasını düzeltti. NATODA ve Avrupada önemli bir oyuncu. Yani Türkiye dünya arenasındaki önemli aktörlerden biri olsa da alevler içinde tutuşmuş değil. Dolayısıyla da bir süre beklediği muameleyi görmeyebilir. Ama bu geçiş dönemine has bir durum. Deneyimsiz bir ekip bürokrasiyi ancak işletecek ve işleri yoluna koyacak. Yani bir süre ABDnin takvimi ile dünyanın takvimi farklı işleyecek. Bu yüzden Sayın Erdoğan ve Türk halkına işlerin netleşmesi ve eyleme geçilmesi için biraz sabır demek istiyorum.

"Gülen'in iadesi 100 gün listesine alırlarsa şaşırırm"

- Bu sabır vurgusunu özellikle Fethullah Gülenin iade dosyası için mi yapıyorsunuz? Zira Ankaranın Trump yönetiminden öncelikli beklentilerinin başında iade meselesi var.

Biliyorsunuz Amerikan yönetimleri ilk 100 gün, ilk 1000 gün gibi hedefler açıklar ve yerine getirmeye çalışır. Ben bu iade meselesini Trump yönetiminin ilk 100 gün içinde halledeceği öncelikler arasında görürsem çok şaşırırm açıkçası! Trump iç politika ağırlıklı bir seçim

kampanyası yürüttü, dolayısıyla da öncelikli icraatları i politikaya yönelik olacaktır. Yani ikili ilişkilerdeki öncelikler öyle hemen gündeme gelmeyebilir. Zaten iade meselesi hukuki bir konu biliyorsunuz. Hukuki süreç kendi içinde işleyecektir. Ben Trump yönetiminin bu geçiş döneminde hukuki süreci hızlandırmak için düğmeye basacağını sanmıyorum. Daha ziyade Türkiyenin iade için gerekli delillerin ve sağlam bir dosyanın sunulup sunulmadığına bakacaktır. Ama onun ötesinde hukuki sürecin kendi mecrasında işlemesi beklenecektir.

"Yeni Adalet Bakanlığı iade konusuna siyasi olarak ancak 1 seneye müdahil olur"

- Nasıl bir takvimden bahsediyorsunuz? Glenin iadesi siyasi olarak Trump yönetiminin ne zaman gündemine girer?

Aşağı yukarı bir seneyi bulabilir. Bu hukuki konuların hızı nedir detaylı olarak bilmiyorum. Adalet Bakanlığında bir değişim elbette olacak ama bu değişim bürokrasinin mekaniğine, işleyişine yansıması belli bir zaman alacaktır. Bürokrasi kendi değerlendirmesini yaptıktan sonra Adalet Bakanlığının delilleri doğru tartacağına şüphem yok. Ama en az bir yıllık bir dönemden bahsediyoruz.

"Trump'ın ekibi iade dosyasında vakıf değil"

- Trumpın Ulusal Güvenlik Danışmanı olarak atadığı General Michael Flynn daha bu göreve getirilmeden Gleni Osama bin Ladine benzetmiş ve bir an önce Türkiyeye iade edilmesi gerektiğini söylemişti. Trumpın kendisi ve bütün ekibi Gülen hakkında böyle mi düşünüyor?

Bu soruyu yanıtlamak zor, aslında bu soruyu kimse yanıtlayamaz. Elbette Michaelın (General Flynn) görüşlerinin önemli bir ağırlığı var. Ancak Michael Ulusal Güvenlik Danışmanı, iade konusuysa hukuki bir dosya. Dolayısıyla hukuki sürecin sağlıklı işletilmesine ve dosyanın tam olmasına bakılır. Hukuken her şey yerli yerinde ve normal işliyorsa ancak o zaman siyasi değerlendirmelerin gidişatı etkileyip etkilemeyeceği sorusuna sıra gelir. şunu söylemeye cüret edeceğim; şu an Trump yönetiminde görev alması muhtemel kişilerin büyük bölümü ne iade talebinin detaylarına vakıf ne de bu konuya dair güçlü duyguları var. Elbette Erdoğan yönetimi iade talebinin kolaylıkla meşrulaşabileceğini savunuyor. Ama biliyoruz ki bütün yönetimlerin bazı siyasi muhaliflerinin sınır dışı ya da iade edilmesi yönünde siyasi motivasyonları olabiliyor. Konuştuğumuz siyasi motivasyonun arkasında bu grubu suçla ilişkilendiren yeterli bilgi ve belge var mı bunu ben bilmiyorum. Sanıyorum bu kadar detay sorulsa General Flynn de Hukuku değilim diye yanıtlardı.

- Bugüne kadar ABDnin Suriyede IşİDe karşı mücadelede yerel ortakları Suriyeli Kürtler yani YPG

güçleri oldu.

Evet ve Kürtler bu mücadele çok başarılı oldu. En başarılı olan gruplardan biri onlar.

"ABD Kürtlerden vazgeçmez"

- Sorum tam da Amerikanın Suriyeli Kürtler konusundaki bu tutumunun Trump döneminde değişip değişmeyeceğiyle ilgili. Trumpın PYDye bakışının farklı olması muhtemel mi? Ya da Ankara bastırırsa Trump Kürtleri Suriyede oyunun dışına itmeyi ya da yalnızlaştırmayı düşünebilir mi mesela?

Trumpın liderliği altında yeni ulusal güvenlik danışmanı ve savunma bakanının yapacağı ilk iş IŞİDle mücadeleye ağırlık vermek olacaktır. Terörle mücadelenin başat alanı IŞİDdir, elbette yeniden yükselmeye başlayan El Kaideyi ve Hizbullah gibi grupları da yabana atmamak lazım. Bu alanlarda etkin olan politikalar nedir, olmayanlar nedir masaya yatırılacaktır. Hem Iraklı Kürtler hem de Suriyeli Kürtler bugüne kadar bu istikametteki en etkin güçler oldu. Dolayısıyla da yapmak isteyeceğiniz son şey onları savaş alanından çekmek, sınırlamak ya da kabiliyetlerini azaltmak olur. Bunu dengeleyecek şey elbette ki Türkiyenin Kürtlerin bağımsızlığıyla ilgili kaygıları ve kendi sınırları içinde bir yıldan fazladır maruz kaldığı şiddet olacaktır. Tahmin ediyorum Iraktaki Kürtlerin bağımsızlığıyla Suriyedeki mesele farklı değerlendirilecektir. ABDnin Iraklı Kürtlerle ilişkisinin boyutu zaten farklıdır. Biliyorsunuz şu an Erbilde ve Irak Kürdistanı içinde farklı noktalarda askeri varlığımız var.

- Iraklı Kürtlere farklı, Suriyeli Kürtlere farklı davranılabilir dediğiniz yaklaşımı biraz açar mısınız?

Bakın, Erdoğanı endişelendiren asıl meselesinin Suriyeli Kürtler olduğunu biliyoruz. Belki yaklaşımda nüanslar olabilir ama ABDnin IŞİDle mücadelede ne Iraktaki ne de Suriyedeki Kürtlerden feragat edebileceğini sanıyorum. ABDnin Kürtlerin temsil ettiği tampon bölgeden vazgeçebileceğini sanmıyorum. Kürtler muhtemel kriz sonrası Suriyede (ya da adına ne dersiniz deyin) Rusya-İran-Esad ortaklığındaki düşman yapıyla arada tampon olacaktır. Ben ABDnin bu tamponu kaybetmek isteyebileceğini sanmıyorum. Bu bence Erdoğanın da değerlendirmesi gereken bir konu. Sonuçta bahsettiğimiz bu yapılar Türkiye ile sınır olacak. Erdoğan, Rusya-İran-Esad ortaklığındaki yapıyla arasında bir tampon olmasını ister mi ya da bu nasıl bir tampon olmalı? Kürtler bu tampon bölgenin içinde olmalı mı? Türkiyenin Irak sınırı da benzer bir belirsizlikle karşı karşıya. Kürt bölgesi bağımsızlığını ilan etsin ya da şu anki haliyle kalsın, aşağıdaki Şii İran destekli kukla devletle Türkiye arasında bir tampon olacak.

"Trump Kürtler konusunda Erdoğan'ı iknaya çalışacaktır"

- Ankaranın şu an bu bahsettiğiniz denkleme sıcak bakmadığı ortada. Yaptığınız analiz Ankara ile Washington arasında Suriyeli Kürtler üzerinden yaşanan gerilimin süreceği anlamına mı geliyor?

Bence Trump nüanslı bir yaklaşım içinde olacak ve iki tarafla da ilişkilerini tutmaya çalışacaktır. Bu sırada da Erdoğan'ı Iraklı Kürtlerin ve Suriyeli Kürtlerin savaş kabiliyetlerini alandan sökmenin IŞİD ile mücadeleyi zedeleyecek bir hata olduğuna ikna etmeye çalışacaktır. Erdoğan'ı uzun vadeli düşünmeye ve bahsettiğim tampon bölgelere ihtiyaç olabileceğine ve bu bölgelerin nasıl olması gerektiğine kafa yormaya ikna etmeye çalışacaktır.

"Türkiye Suriyeli Kürtlerin özerkliği yerine iyi bir teklifle gelirse alır!"

- Trump, kampanyası sırasında Kürtlere sempati ifade eden bazı cümleler kurmuştu ama harita üzerinde sizin yaptığınız analizleri yapabilecek bir durumu yoktu. Eğer başkanlık koltuğuna oturduğunda sizinki gibi görüşleri dinleyecekse ABD Trump döneminde Suriyeli Kürtlerin özerkliği ihtimalini kategorik olarak reddetmeyecektir. Sizi doğru mu anlıyorum?

Doğru anlıyorsunuz. Ancak öte yandan unutmayın ki politikalarını ticaretteki gibi al-ver anlayışı üzerine kuracak bir başkandan bahsediyoruz. Dolayısıyla da en iyi alışverişi yapmak isteyecektir. Eğer Türkiye uzun vadede Suriyeli Kürtlerin özerkliğinden daha fazla değer vereceği bir şey önerirse onu alır.

"Yaratıcı olmanız lazım"

- Türkiye biraz önce bahsettiğiniz Kürtler sayesinde ABD'nin düşmanlarıyla arasına tampon koyma stratejisinin önüne geçebilecek ne önerebilir mesela?

Emin değilim. Sanırım Türkiye'nin çok yaratıcı olması gerekecek. (Gülüyor) Türkiye eğer başkana Suriyedeki nispeten küçük bu topluluğun terör ve teröristlerle bir bütün olarak bağlantıda olduğuna dair kanıtlarını sunarsa eminim ki başkan bunu değerlendirir.

"Diktatörleri otoriter rejimleri yok sayacağını sanmak hata"

- Trump'ın başkanlığı döneminde ne Türkiye'deki ne de başka ülkelerdeki demokrasilerin kalitesi ya

da insan hakları ihlalleriyle ilgilenmeyeceğine dair yaygın bir kanı var. Bu çerçevede yeni dönemde Washingtonın Ankara ile ilişkilerinde demokrasinin işleyişine dair sorunların gündem olmayacağını beklemek normal mi? Yoksa bu henüz oldukça ham bir beklenti mi?

Tam üstüne bastınız, bu henüz olgunlaşmamış bir alan. Uluslararası camia daha önce Trump gibi bir lider görmedi. Trump da daha evvel uluslararası camiayı [] manada söylüyorum- görmedi. Kendisi çok başarılı bir işadamı ve evet bunu küresel boyutta yapmış. Ama dış politikanın nüansları onun için tamamen yabancı kavramlar. Adamcağıza biraz zaman tanımak lazım. Sadece bir yıldır oyunun içinde ve aslında çok hızla uyum sağladı. Etrafına da iyi danışmanlar topladı. Dolayısıyla da bugüne kadar her yaptığı ya da yapmadığı açıklamayı şu konuya önem veriyor ya da vermiyor diye görmeyi bırakmalı herkes. Trumpın insan haklarıyla ilgili olmadığını söylemek bence haksızlık. Amerikan halkına şunu söyledi: Ben öncelikle Amerikalıların insan haklarına odaklanacağım. Diğer ülkelerin içişlerine burnumu sokup onların ne yapıp yapmamaları gerektiğini dikte etme niyetim yok. Amerikan değerlerini ihraç etmeye çalışmayacağım. Ama Trumpın bu yaklaşımı kendi vatandaşlarının haklarını ihlal eden despotları, otoriter rejimleri ve diktatörleri yok sayacağı anlamına gelmiyor. Amerikanın temsil ettiği temel hak ve özgürlükleri Trumptan daha iyi bilen biri olamaz. İfade özgürlüğü, dini özgürlükler, mülkiyet hakları bunların başında gelir. Bu evrensel değerlerin herhangi bir ülkede ihlal edilmesini Başkan Trumpın yok sayacağını hiç sanmıyorum.

Doğrudan Türkiye'ye hitaben söylemiyorum ama Trumpın henüz insan hakları alanında konuşmamış olmasını açık çek olarak görüp Gazetecilerimi tutuklarım, öğretmenlerimi ve dini liderlerimi sorgularım, askerlerimi hapse atarım ve hiçbir sonucu da olmaz, siyasi rakiplerimi sınır dışı ederim hiçbir şey de olmaz diye düşünen liderler varsa yanılıyorlar.

"Trump-Erdoğan-Putin gibi büyük kişilikler en rahat ettikleri yer halkın yanı"

- Liberal demokrasi anlayışını ön plana alan liderlerin sonu geldi deniyor. Trumpın ABDdeki zaferinin anlamı size göre de bu mudur?

Her dönemin bir lider karakteri olur. Daha önceki dönemin lider karakteri uluslararası ittifaklar kurabilen, siyasi nezaketi öne çıkaran bir tipolojyeydi. Amerikan siyasetinde de bu profil işledi. Liderlik gücü uluslararası mekanizmalara yön verebilmek uluslararası kurumları yönetebilmekle tanımlandı. Amerikan halkı ben bu filmi gördüm ve bir daha izlemek istemiyorum. Bu lider tipinin benim hayatıma bir katkısı olmadı. Ben artık her şeyi olduğu gibi açıklıkla hatta pervasızca anlatan ve sorunlara çözüm olan bir lider istiyorum dedi.

- Yetkin olmadığı alanlarda iddialı beyanlarda bulunan, hatta sözleriyle kırıp döken birinden bahsediyoruz aynı zamanda.

Büyük bir kişiliği olan, kişiliği taşan birisinden bahsediyoruz. Büyük kişilikler bir süre sonra cayabilecekleri sözler söyleyebilir. Zaten onlara oy verenler de bunun olabileceğini görüyordur ama nihayetinde önemseydiği bu büyük kişiliğin istedikleri değişimlere imza atması. Trump riskini aldılar çünkü daha önce pek çok şey denediler ve çalışmadı. Trump aynı Putin gibi büyük bir kişiliğe sahip ve Amerikan halkı tam da bunu istedi. Bence insanlar Trump seçildikten sonra izlediği tutuma dair iki önemli noktayı atlıyor. Birincisi Trump kabinesini alıştığımız gibi kapalı kapılar arkasında değil kamuoyunun gözü önünde kuruyor. Böyle yapıyor çünkü Putin, Erdoğan, Trump gibi büyük kişiliklerin kendilerini en rahat hissettikleri yer halkın olduğu yerdir, kamuoyudur. Amerikan halkı da zaten Trumpı şeffaflık beklentisiyle seçti.

İkinci nokta da şu; seçildiğinden beri Trumpın ağzından muhtemel politikalarının nasıl olacağına dair çok az şey çıktı, belki de hiç çıkmadı. Kampanya sırasında söylediği şeyler aslında kendisinin müzakereye başlangıç pozisyonuydu yani satranca başlarken yaptığı ilk hamlelerdi. Şimdi koltuğa oturmadan önce etrafına işinin ehli uzmanları topluyor. Ekibi onun nüansları anlamasını, istihbaratı değerlendirmesini sağlayacak. Bu sayede alelacele açıklamalarda bulunmayacak ya da kendisini bağlayacak kararlar almayacak.

Kaynak/Source: